

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “บทบาททางการเมืองและการมีส่วนร่วมของวิद्यุชุมชนในการเลือกตั้ง” คณะผู้วิจัย ได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอเรื่องเลือกตั้งของสถานีวิद्यุชุมชน จำนวนสามกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของวิद्यุชุมชนและการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง คือนายสถานีวิทยุชุมชน/ผู้ดำเนินรายการของวิทยุชุมชน เจ้าหน้าที่กลุ่มงานการมีส่วนร่วม คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และประชาสัมพันธ์จังหวัด นอกจากนี้ยังได้สำรวจความคิดเห็นประชาชนในพื้นที่ที่รับฟังการกระจายเสียงของวิทยุชุมชน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลจากประชาชนมาประกอบการวิเคราะห์ ผลสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการศึกษาจะได้เสนอตามลำดับต่อไป

6.1 บทสรุป

6.1.1 รูปแบบรายการที่สถานีวิทยุชุมชนเสนอเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

- 1) ผู้ดำเนินรายการเป็นผู้นำเสนอเรื่องการเลือกตั้ง ผู้ดำเนินรายการจะสนทนาและเสนอเกี่ยวกับการเลือกตั้งในแต่ละช่วงของการดำเนินรายการ ลีลาเป็นกันเองใช้ภาษาสนทนา ในพื้นที่ที่มีการใช้ภาษาถิ่นผู้ดำเนินรายการก็พยายามใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารกับผู้ฟัง วิธีนี้ผู้ดำเนินรายการเห็นว่าทำให้เรื่องเลือกตั้งไม่เป็นเรื่องที่ไม่เคร่งเครียดจนเกินไปนัก
- 2) เปิดสปอตณรงค์เลือกตั้ง สปอตเหล่านี้ผลิตในรูปแบบแผ่นซีดีซึ่งทางสถานีได้รับมาจาก กกต. ประชาสัมพันธ์จังหวัด ผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุชุมชนสามารถนำไปเปิดออกอากาศได้ง่ายและสะดวก จากการศึกษาพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์เลือกตั้งได้ใช้วิธีจัดประชุมจัดการอบรม แจกเอกสารและข้อมูลเผยแพร่พร้อมทั้งขอความร่วมมือจากสถานีวิทยุชุมชนให้ช่วยกันออกอากาศแต่ในทางปฏิบัติปริมาณและความถี่ในการออกอากาศนั้นขึ้นอยู่กับความสนใจและความสมัครใจของนายสถานีหรือผู้ดำเนินรายการแต่ละสถานีเป็นหลัก
- 3) การเปิดเพลงรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งจัดทำเป็นแผ่นซีดี โดยทาง กกต. เป็นผู้ส่งให้สถานีวิทยุชุมชนนำไปออกอากาศ

4) ร่วมถ่ายทอดรายการเกี่ยวกับการเลือกตั้งจากสถานีวิทยุของรัฐ ข้อมูลที่พบคือวิทยุชุมชนร่วมเป็นเครือข่ายถ่ายทอดสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด สถานีวิทยุของทหาร เรื่องราวที่ถ่ายทอด เช่น การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การจัดรายการของกกต. การจัดรายการเฉพาะกิจของสถานีวิทยุทางกองทัพบก ซึ่งการถ่ายทอดสัญญาณนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของสถานีวิทยุชุมชนแต่ละแห่ง

5) จัดรายการสนทนาเฉพาะกิจที่มีเนื้อหาเรื่องเลือกตั้ง รูปแบบการจัดรายการสนทนาที่นิยมเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่มีความรู้ได้รับความเชื่อถือในท้องถิ่นมาสนทนาในรายการ

6) สถานีที่เป็นคลื่นสวระกำหนดให้เรื่องเลือกตั้งเป็น “วาระ” ของสถานี สถานีวิทยุชุมชนที่เน้นรายการแนวสวระ / สนทนาอยู่แต่เดิมพบว่า ได้ปรับเปลี่ยนรายการสนทนาตามปกติมาเสนอเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งมากขึ้น แนวของการนำเสนอจะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์ เช่น แนวนโยบายพรรคการเมือง การทำงานของกกต. กระบวนการจัดการเลือกตั้ง วิธีการเลือกตั้ง

7) เป็นเวทีให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นในรายการแบบ “Phone in” เป็นช่องทางสอบถามข้อมูลที่ไม่เข้าใจเรื่องการเลือกตั้งและเป็นช่องทางร้องเรียนกรณีปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้ง จากข้อมูลพบว่ารูปแบบของการจัดรายการแบบ Phone in ที่ให้ประชาชนโทรศัพท์มาแสดงความคิดเห็นจะขึ้นอยู่กับแนวนโยบายของแต่ละสถานี ตลอดจนความสนใจของผู้ดำเนินรายการและความเชี่ยวชาญในการจัดรายการของผู้ดำเนินรายการแต่ละสถานี หลายสถานีสนใจอยากจะทำแต่ไม่กล้าเพราะขาดทักษะและกังวลว่าจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับความไม่เป็นกลางขึ้น ส่วนการเป็นช่องทางในการสอบถามเรื่องเลือกตั้ง ทุกสถานียินดีที่จะแสดงบทบาทนี้ ส่วนการเป็นช่องทางร้องเรียนกรณีทุจริตพบว่ามีไม่มากเท่าที่ควรและมักจะไม่ให้ออกอากาศเพราะเกรงว่าจะเป็นเรื่องที่ไม่มีความจริง

8) บริการข่าวสารในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง สถานีวิทยุจะชุมชนแต่ละแห่งส่วนใหญ่จะมีช่วงรายการข่าว ดังนั้นเมื่อมีการเลือกตั้งก็พบว่าสถานีจะใช้เวลาในช่วงดังกล่าวเสนอข่าวสาร กิจกรรม ในชุมชนที่สอดคล้องกับการเลือกตั้ง

9) จัดกิจกรรมรายงานผลการเลือกตั้งในพื้นที่ รูปแบบดังกล่าวกำหนดให้จัดขึ้นในวันเลือกตั้ง โดยพบว่ามีการประสานความร่วมมือกับโรงเรียนประจำอำเภอ มีการรายงานผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งต่างๆ และรายงานผลให้ผู้ฟังในชุมชนได้รับฟัง ตลอดจนมีความพยายามประสานกับสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อร่วมกันถ่ายทอดสัญญาณ

6.1.2 เนื้อหาเรื่องเลือกตั้งที่สถานีวิทยุชมชนนำเสนอแก่ผู้ฟัง

คณะผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ที่ฟังรายการของสถานีวิทยุชมชนในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา ร้อยละ 95.6 ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจกล่าวว่าวิทยุชมชนได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ร้อยละ 59.9 มีความเห็นว่าวิทยุชมชนสนใจเสนอเนื้อหาเรื่องการเลือกตั้งในระดับปานกลางและร้อยละ 28.5 มีความเห็นว่าวิทยุชมชนสนใจมากในการเสนอเนื้อหาเรื่องการเลือกตั้ง

กลุ่มผู้ฟังแสดงความคิดเห็นว่าการเชิญชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นเนื้อหาที่ได้ฟังมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87 รองลงมาคือผู้ดำเนินรายการให้ข้อมูลเรื่องวันและเวลาในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร้อยละ 85.1 และผู้ดำเนินรายการกล่าวขำว่าอย่าซื้อสิทธิ์/ขายเสียง ผู้ฟังได้ยื่นเป็นลำดับสามคือร้อยละ 78.5 คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นผู้ฟังที่มีจำนวนร้อยละ มาเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นายสถานี / ผู้ดำเนินรายการ ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 6-1 แสดงเนื้อหาที่เสนอทางสถานีวิทยุชมชน

ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้ฟัง	ร้อยละ	ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นายสถานี
เปิดสปอตตรงเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	37.8	เปิดทุกต้นชั่วโมง
เปิดเพลงเลือกตั้ง	45.9	เปิดตามความเหมาะสมกับบรรยากาศ
ผู้จัดรายการกล่าวขำว่าอย่าซื้อสิทธิ์/ขายเสียง	78.5	อย่าขายเสียงขายสิทธิ์
ผู้จัดรายการกล่าวเชิญชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	87.0	ให้ไปใช้สิทธิใช้เสียง ให้เลือกคนดี
ให้ความรู้บัตรเลือกตั้งและการกากบาทที่ถูกต้อง	65.5	แนะนำบัตรเลือกตั้ง ความแตกต่างวิธีการกากบาทไม่ให้เป็นบัตรเสีย
ให้ข้อมูลเรื่องกำหนด วันและเวลา ไปเลือกตั้ง	85.1	วัน เวลา สถานที่ในการเลือกตั้ง ทั้งการเลือกตั้งล่วงหน้าและเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550
ให้ความรู้เรื่องส.ส. ระบบสัดส่วน / ส.ส.ระบบแบ่งเขต	46.1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับส.ส.ระบบสัดส่วน ส.ส.ระบบแบ่งเขต
แนะนำสิ่งที่จะต้องเตรียมก่อนไปเลือกตั้ง	64.4	การเตรียมตัวก่อนไปเลือกตั้ง
แนะนำหมายเลขผู้สมัคร ชื่อ-นามสกุล ของผู้สมัครทุกพรรคในพื้นที่	27.9	แนะนำผู้สมัครในพื้นที่
แนะนำนโยบายของพรรคการเมืองทุกพรรคที่ลงสมัครในพื้นที่	15.7	วิจารณ์และเปรียบเทียบแนวนโยบายพรรคการเมืองแต่ละพรรค
คำแนะนำเรื่องลักษณะของผู้แทนฯ ที่ดี เพื่อประกอบการตัดสินใจ	41.7	หน้าที่ของส.ส. คุณสมบัติของผู้ที่เป็นส.ส.

คำแนะนำเรื่องลักษณะของผู้แทนฯ ที่ไม่ดี เพื่อประกอบการตัดสินใจ	24.9	คุณสมบัติของผู้ที่เป็นส.ส.
พูดสนับสนุนผู้สมัครคนใดหรือพรรคใด	5.8	เป็นแนวนโยบายว่าจะไม่พูดสนับสนุน
กล่าวหา / โจมตี ผู้สมัครคนใดหรือพรรคใด	3.9	เป็นแนวนโยบายว่าจะไม่กล่าวโจมตี
อื่น ๆ	8.6	-กฎหมายเกี่ยวกับเลือกตั้ง -ประเด็นที่ควรระวังไม่ให้ผิดกฎหมายเลือกตั้ง -วิจารณ์การทำงานของกกต. -การซื้อเสียง

6.1.3 บทบาทในการเสนอเรื่องเลือกตั้งของวิद्यุชุมชน

จากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการเสนอเรื่องเลือกตั้งของวิद्यุชุมชน ในมุมมองของบุคคลสามกลุ่ม คือ นายสถานีวิद्यุชุมชนหรือผู้ดำเนินรายการ ผู้ฟัง รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ได้ผลสรุปดังนี้

1) บทบาทหน้าที่ในการเสนอเรื่องเลือกตั้งในทัศนะของนายสถานีวิद्यุชุมชน/ผู้ดำเนินรายการ นายสถานีวิद्यุชุมชนหรือผู้ดำเนินรายการต่างให้ทัศนะว่า วิद्यุชุมชนควรกระทำบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รณรงค์ให้คนฟังไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการและวิธีการเลือกตั้ง ให้ความรู้เชิงวิเคราะห์วิจารณ์ประเด็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชน

2) บทบาทหน้าที่ในการเสนอเรื่องเลือกตั้งในทัศนะของผู้ฟัง ผู้ฟังส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่วิद्यุชุมชนจำเป็นต้องมีความเป็นกลางในการเสนอเนื้อหาเรื่องการเลือกตั้ง โดยเห็นด้วยร้อยละ 66 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 32 และเห็นด้วยกับการที่วิद्यุชุมชนไม่ควรเสนอเนื้อหาที่เป็นการสนับสนุนผู้สมัครคนใดหรือพรรคใดร้อยละ 61.3 และเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 33.7 วิद्यุชุมชนจำเป็นต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัคร ส.ส. ทุกพรรคในพื้นที่แก่ประชาชน และควรให้โอกาสแก่ทุกพรรคการเมืองที่สมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่มาหาเสียงในรายการวิทยุอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้วิद्यุชุมชนควรมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ประชาชน โดยในประเด็นนี้มีผู้ฟังเห็นด้วยร้อยละ 66.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 32.6 และกระทำหน้าที่ของสื่อที่ช่วยพัฒนาการเมืองไทย ทั้งนี้ผู้ฟังส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่วิद्यุชุมชนได้ทำหน้าที่เสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกตั้ง ต่อการเมือง และต่อประชาธิปไตยของไทย

3) บทบาทหน้าที่ในการเสนอเรื่องเลือกตั้งในทัศนะของหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับวิद्यุชุมชนในช่วงการเลือกตั้ง ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (กลุ่มงานการมีส่วนร่วม) และประชาสัมพันธ์จังหวัด ต่างให้ทัศนะซึ่งสรุปได้ดังนี้

3.1 วิद्यุชุมชนต้องทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

3.2 วิद्यุชุมชนต้องทำหน้าที่รณรงค์ให้ผู้ฟัง ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งการพูด การจัดรายการ การเปิดเพลงหรือสโปตรณรงค์ทั้งที่จัดเตรียมเองและที่หน่วยงานภาครัฐจัดเตรียมให้

3.3 วิद्यุชุมชนควรแสดงบทบาทในการเสนอเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งในทิศทางที่เหมาะสม คือนำเสนอข่าวสารอย่างเป็นกลาง ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด รวมถึงการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นธรรม

6.1.4 ความรับผิดชอบของสถานีวิทยุชุมชนในการเสนอเรื่องเลือกตั้ง

ในทัศนะของนายสถานีวิทยุชุมชนและในทัศนะของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งและเผยแพร่เรื่องเลือกตั้งทั้ง กกต. ประชาสัมพันธ์จังหวัด ข้อมูลเปรียบเทียบดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 6-2 ความรับผิดชอบของสถานีวิทยุชุมชนในการเสนอเรื่องทางการเมือง

ความรับผิดชอบต่อการเสนอเรื่องทางการเมือง ในทัศนะของนายสถานีวิทยุชุมชน	ความรับผิดชอบของสถานีวิทยุชุมชนต่อการเสนอ เรื่องทางการเมืองในทัศนะของหน่วยงานภาครัฐ
1) วิทยุชุมชนเสียผลประโยชน์ทางธุรกิจ มีจิตสาธารณะ ต้องกำหนดเรื่องเลือกตั้งให้ เป็นวาระสำคัญของชุมชน	1) วิทยุชุมชนต้องมีจิตสำนึกของการเป็นสื่อมวลชน ต้องทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่เพื่อแสวงหา ผลประโยชน์ส่วนตัว
2) วิทยุชุมชนต้องเป็นกลาง ไม่เข้าข้างผู้สมัคร ส.ส. คนใดหรือพรรคใด	2) วิทยุชุมชนต้องเสนอข้อมูลที่ถูกต้องและเป็น ธรรมแก่ทุกฝ่าย ไม่บิดเบือนเนื้อหา ต้องสะท้อน มุมมองทุกด้านให้ประชาชนเข้าใจ ไม่อคติ ไม่ ลำเอียงหรือเข้าข้างผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง

<p>3) ต้องรับผิดชอบคำพูดทุกคำพูดที่ได้เสนอต่อประชาชน ต้องระมัดระวังในการสื่อสารเรื่องเลือกตั้งอันจะนำไปสู่การเข้าใจผิดหรือเข้าใจคลาดเคลื่อน ต้องยกระดับตัวเองให้เป็นผู้มีความรู้เสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ทำให้ประชาชนเชื่อถือและยอมรับ</p>	<p>3) ต้องเน้นการให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องการเลือกตั้ง</p>
<p>4) วิทยุชุมชนต้องเป็นช่องทางในการสื่อสารของประชาชนให้ข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็นได้แต่ต้องเคารพความคิดของประชาชนด้วยการไม่คิดแทนประชาชนหรือชี้นำทางการเมือง</p>	

ความสำคัญเรื่องความเป็นกลางของวิทยุชุมชนในการเสนอเนื้อหาเรื่องการเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ฟัง ดังจะเห็นได้จากมีผู้ฟังที่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 32 และเห็นด้วยร้อยละ 66 ว่าความเป็นกลางมีความสำคัญต่อการเสนอเรื่องเลือกตั้งของวิทยุชุมชน นอกจากนี้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นว่าหากวิทยุชุมชนต้องนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับการเมืองก็สมควรเสนอเนื้อหาที่เป็นการสนับสนุนผู้สมัครคนใดหรือพรรคใด โดยมีผู้ฟังเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 33.7 และเห็นด้วยร้อยละ 61.3 และการให้ผู้สมัครมาหาเสียงในรายการเป็นสิ่งที่ผู้ฟังยอมรับได้แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ในเรื่องดังกล่าวมีผู้ฟังเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 24.6 และเห็นด้วยหรือร้อยละ 59.1 สิ่งที่สำคัญคือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัคร ส.ส.ทุกพรรคในพื้นที่แก่ประชาชน ผู้ฟังจำนวนมากคิดว่าข้อมูลดังกล่าวมีความสำคัญและวิทยุชุมชนควรแสดงความรับผิดชอบเสนอเรื่องที่ประชาชนควรรู้ก่อนไปเลือกตั้ง ดังปรากฏว่าผู้ฟังร้อยละ 24.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง และร้อยละ 67.4 เห็นด้วย

6.2 อภิปรายผล

หลักการพื้นฐานในการดำเนินรายการสถานีวิทยุชุมชนนั้นต้องมีเป้าหมายในการกระจายเสียงเพื่อชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมสนับสนุนแนวคิดประชาธิปไตยอันเป็นการปกครองของประเทศ อาทิ การให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การสร้างความรู้ความเข้าใจ การให้การศึกษาที่ทำให้เกิดการรู้เท่าทัน ทางการเมือง การติดตามตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์นโยบายและทำงานของ ส.ส. หรือนักการเมืองในพื้นที่ และที่สำคัญคือการเป็นเวทีที่ฝึกฝนการเรียนรู้

กระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ภาพลักษณ์ของวิถุชุมชนในการเสนอเรื่องทางการเมืองจะเด่นชัดหรือเลือนรางขึ้นอยู่กับสถานีวิถุชุมชนนั้น ๆ ว่าจะแสดงเจตนารมณ์ในการบริหารสถานีวิถุหรือประกาศจุดยืนในการดำเนินรายการในรูปแบบใดเช่น ทำเพื่อชุมชน ทำเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ ทำเพื่อชุมชนผสมผสานกับประโยชน์ทางธุรกิจ การวิเคราะห์บทบาททางการเมืองและการมีส่วนร่วมของวิถุชุมชน โดยศึกษาจากการเลือกตั้งจะได้อภิปรายในแต่ละประเด็นดังนี้

1) บทบาทของวิถุชุมชนในการเสนอเรื่องทางการเมืองที่เด่นชัด คือ บทบาทที่เป็นกลไกของรัฐในการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปสู่ประชาชนในท้องถิ่น

การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ถือเป็นครั้งแรกที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในฐานะผู้จัดการเลือกตั้งได้ขอความร่วมมือจากวิถุชุมชนเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการร่วมรณรงค์เลือกตั้ง จากการวิเคราะห์พบว่าบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารที่ปรากฏค่อนข้างมากคือการให้ข้อมูลข่าวสารในแนวคิด คือ นำข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมาเผยแพร่แก่ประชาชน และสิ่งที่วิถุชุมชนแสดงออกอย่างเด่นชัดคือการเป็นเสมือนกลไกของรัฐในการสื่อสารเรื่องเลือกตั้ง

จากปัญหาด้านกฎหมายของวิถุชุมชนอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วิถุชุมชนส่วนใหญ่ต่างให้ความร่วมมือหน่วยงานของรัฐเป็นอย่างดี การให้ความร่วมมือจะเห็นได้จาก การช่วยเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งผ่านทางรายการ เช่น การรณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้ง ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง วันและเวลาในการเลือกตั้ง วิธีการกำตริเลือกตั้ง ความรู้เรื่อง ส.ส. ระบบแบ่งเขต ส.ส.ระบบสัดส่วน เป็นต้น

2) วิถุชุมชนยังแสดงบทบาทในทางการเมืองไม่ชัดเจน โดยเฉพาะการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นและช่องทางการมีส่วนร่วมสำหรับ ผู้สมัคร ส.ส. / พรรคการเมือง และประชาชนในท้องถิ่น

จากงานวิจัยของสุระชัย ชูผลา เรื่อง บทบาทและสถานภาพของวิถุชุมชนไทยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนสรุปว่า วิถุชุมชนต่างมีทำที่ที่จะละเว้นการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นเพื่อลดความความขัดแย้งและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น งานวิจัยของ วิระพงษ์ พลนิกรกิจและคณะ พบว่า บทบาทในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์การเมืองจะเกิดขึ้นเฉพาะสถานีวิถุชุมชนที่มีผู้บริหารสถานีที่ใจกว้าง มีผู้ดำเนินรายการที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และมีข้อมูลที่นำเชื่อถือ และได้อเสนอแนะให้ วิถุชุมชนแสดงบทบาทเพิ่มเติมคือ เป็นเวทีแสดงความคิดเห็นเป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนและเป็นช่องทางการร้องเรียนและสอบถามข้อมูล

ในบริบททางการเมืองการทำบทบาทหน้าที่ของวิद्यุชุมชน โดยเฉพาะการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นและช่องทางการมีส่วนร่วมสำหรับผู้สมัคร ส.ส. / พรรคการเมือง ประชาชนในท้องถิ่นสำคัญและเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คณะผู้วิจัยเห็นว่าวิद्यุชุมชนควรเพิ่มความกระตือรือร้นในการแสดงบทบาทการสื่อสารเรื่องการเลือกตั้งให้ต่างไปจากที่เคยเป็นการศึกษาครั้งนี้เห็นได้ว่า วิद्यุชุมชนส่วนใหญ่ยังแสดงบทบาททางการเมืองค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นและเป็นเวทีเพื่อการมีส่วนร่วมสำหรับผู้สมัคร ส.ส. ตัวแทนพรรคการเมืองหรือประชาชนในท้องถิ่น ผู้บริหารสถานีวิทยุชุมชนหลายแห่งแสดงความเป็นกังวลหากจะแสดงบทบาทดังกล่าว

เมื่อนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ในมาตรา 59 (4) มาพิจารณาประกอบคือ “การกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาให้พรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือการไปออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ ซึ่งจะต้องจัดให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาสเท่าเทียมกัน” แสดงให้เห็นว่ากฎหมายอนุญาตให้ผู้สมัคร ส.ส. หรือพรรคการเมืองใช้สื่อในการหาเสียงแต่หลักสำคัญคือต้องคำนึงถึงความเสมอภาค เท่าเทียม

วิद्यุชุมชนหลายสถานีที่พยายามหลีกเลี่ยงบทบาททางการเมืองให้เหตุผลว่า ไม่สามารถประสานงานกับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองได้ ไม่เป็นกลาง อาจจะมีอคติกฎหมายเลือกตั้ง นอกจากนี้พรรคการเมือง / ผู้สมัคร ส.ส. เองอาจไม่สนใจช่องทางสื่อสารผ่านทางวิทยุชุมชน ด้านประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วม วิद्यุชุมชนบางแห่งก็เห็นว่าทางสถานียังขาดผู้ดำเนินรายการที่มีความพร้อมและชำนาญในการเสนอเรื่องทางการเมืองและอาจจะเป็นเรื่องที่เสี่ยงหากมีประชาชนที่ต้องการสนับสนุนพรรคใดพรรคหนึ่งแล้วมาใช้ช่องทางของวิद्यุชุมชนในการเผยแพร่

คณะผู้วิจัยเห็นว่าวิद्यุชุมชนสามารถที่จะมีทางออกและไม่ทำผิดกฎหมายเลือกตั้งหากเริ่มต้นจากแนวนโยบายและเจตนารมณ์ที่แน่วแน่จะทำได้เพื่อส่วนรวม รวมทั้งหามาตรการและกำหนดรูปแบบการดำเนินรายการที่เหมาะสมในการนำเสนอเรื่องทางการเมืองเพื่อรองรับปัญหาที่จะเกิด ส่วนการที่พรรคการเมือง/ผู้สมัคร ส.ส. จะยอมรับวิทยุชุมชนหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพรายการของสถานีวิทยุชุมชน

อย่างไรก็ตามวิद्यุชุมชนที่ดำเนินกิจการหลายพันคลื่นทั่วประเทศมีทั้งสถานีที่มีคุณภาพและสถานีที่ด้อยคุณภาพต้องยอมรับว่ามีสถานีวิทยุชุมชนที่ดำเนินการจำนวนมากมีสภาพเป็นวิทยุ

ธุรกิจภายใต้ชื่อ “วิฑูชุมชน” และการที่วิฑูที่แฝงทำธุรกิจนี้จะทำเพื่อส่วนรวมหรือเสียดสละเนื้อที่
ในรายการเพื่อการเลือกตั้งคงเป็นไปได้ยาก

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการประชาธิปไตยทั้งนี้การเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพนั้น
ประชาชนต้องมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลางของการเลือกตั้ง ประการแรกประชาชนต้องเข้าใจวิธีการ
เลือกตั้งว่าเลือกแบบใดและเลือกอย่างไร ประการที่สองประชาชนต้องได้รับข้อมูลที่ดีและเพียงพอ
ในเรื่อง นโยบายพรรค ภูมิหลังผู้สมัคร วิสัยทัศน์ของผู้นำพรรคและผู้สมัคร ประการที่สามคือทำ
หน้าที่เป็นเวทีซักถามและผู้สมัครในเรื่องที่สำคัญแทนประชาชน ประชาชนต้องใช้วิจารณญาณ
อย่างเป็นอิสระในการตัดสินใจลงคะแนนโดยที่ไม่อยู่ใต้อิทธิพลของการหลอกลวง การซื้อเสียง

วิฑูชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อภาคประชาชน ชุมชนเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการ
บริหารจัดการ การจ้ดรายการ มีเป้าหมายการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะของชุมชน ไม่
แสวงหากำไรในทางธุรกิจและผลประโยชน์ทางการเมือง ด้วยเหตุผลดังกล่าววิฑูชุมชนจึงมี
บทบาทหน้าที่โดยตรงในฐานะที่เป็นสื่อเพื่อชุมชน เป็นหน้าที่อันหลีกเลี่ยงมิได้ของวิฑูชุมชนที่จะ
ผลิตเนื้อหารายการที่มีประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อรณรงค์เลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป
23 ธันวาคม 2550 ทั้งนี้เพื่อช่วยพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน
ในท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ทั้งการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง การชี้ให้ประชาชนเห็น
ความสำคัญของการมีสิทธิมีเสียงในกระบวนการประชาธิปไตยอันเป็นการสร้างความเข้มแข็งทาง
การเมืองได้

ทั้งนี้กระบวนการประชาธิปไตยในประเทศจะก้าวหน้าไปได้ คงไม่ใช่แค่การรณรงค์ให้
ประชาชนไปเลือกตั้ง แต่เรื่องเหล่านี้ต้องทำต่อเนื่องไปและหลายมิติแม้การเลือกตั้งจะผ่านพ้นไป
แล้วก็ตาม การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือ การสร้างบรรยากาศที่ดีของ
การมีส่วนร่วม ในฐานะที่วิฑูชุมชนเป็นคลื่นสาธารณะเพื่อท้องถิ่นก็ต้องพยายามแสดงบทบาทนี้

3) วิฑูชุมชนต้องยึดหลักความรับผิดชอบในการนำเสนอเรื่องทางการเมืองแก่ผู้ฟัง

ในประเด็นของความรับผิดชอบตามหลักการของวิฑูชุมชนคือ ความรับผิดชอบต่อผู้ฟังใน
เรื่องการเสนอข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ เสนอข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ การตรวจสอบความถูกต้องก่อน
นำเสนอให้การศึกษา การไม่ใช่สื่อสาธารณะกล่าวร้ายหรือโจมตีกันทางการเมือง การศึกษาวิฑู
ชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่าผู้บริหารสถานีต่างแสดงเจตนารมณ์ที่สะท้อนความรับผิดชอบต่อ
การสื่อสารเรื่องเลือกตั้งพอสมควร แต่อย่างไรก็ดีในความเป็นจริงปริมาณวิฑูชุมชนที่มีมากกว่า
สองพันคลื่นทั่วประเทศอาจมีวิฑูชุมชนที่นำเสนอเรื่องทางการเมืองโดยขาดความรับผิดชอบ และ

การติดตามตรวจสอบของหน่วยงานภาครัฐประเด็นทำได้ยากลำบาก มาตรการแก้ปัญหาดังกล่าวที่ดีที่สุดคือการมีส่วนร่วมตรวจสอบจากคนฟังในชุมชน

6.3 ข้อเสนอแนะ

1. ในระดับนโยบายเร่งภาครัฐต้องเร่งแก้ปัญหาความไม่ชัดเจนด้านกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อ การแสดงบทบาทและสถานภาพของวิถุชุมชน และมีมาตรการที่ชัดเจนในการแยกวิถุเพื่อชุมชน และวิถุที่แอบอ้างชื่อวิถุชุมชนแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจ
2. มีมาตรการส่งเสริมสถานีวิถุชุมชนที่ดีที่ทำงานตามหลักการของวิถุชุมชน และการ กระจายเสียง ทั้งการสนับสนุนด้านฐานข้อมูลที่เป็นความรู้ การอบรม การพัฒนาเพื่อให้สถานี สามารถยกระดับให้มีมาตรฐาน ผู้ดำเนินรายการผลิตรายการที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง

